

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА ЕЛХОВО
В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ
НА ОБЛАСТ ЯМБОЛ
ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ
ГРАЖДАНИ
ОТ РОМСКИ ПРОИЗХОД И ДРУГИ ГРАЖДАНИ В
УЯЗВИМО СОЦИАЛНО ПОЛОЖЕНИЕ,
ЖИВЕЕЩИ В СХОДНА НА РОМИТЕ СИТУАЦИЯ
(2024 – 2030)**

Елхово, 2024г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият План за действие на община Елхово в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация (2024 г.-2030 г.), наричан за кратко План за действие, представлява отворен документ, който подлежи на актуализации на база регламентирани периодични прегледи. Същият следва структурата на Плана за действие към Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030 г.).

Планът за действие е базиран на извършен анализ на потребностите и спецификите на местните общности, като основните му приоритети са Образование, Здравеопазване, Жилищни условия, Заетост, Върховенство на закона и недискриминация и Култура и медии.

Същият отчита ситуацията на територията на общината от социално - икономическа и демографска гледна точка, като същевременно поставя задачите и определя приоритетите на местната власт, неправителствения сектор и общността, относно гражданите в уязвимо социално положение, които са целевата група на рамковия документ. Поставените цели кореспондират с изискванията на нормативните актове, регламентиращи предоставянето на услуги, децентрализацията при управлението и финансирането им, както и приоритетите и насоките в областта на държавната политика в тази област. Те се изразяват в подобряване на стандарта и качеството на живот на уязвимите групи, създаване на условия за равнопоставеност, приобщаване и участие на ромите във всички сфери на обществения живот при спазване принципите на върховенство на закона и недискриминация.

Постигането на равенство, приобщаване и участие на ромите изисква сътрудничество на всички пряко ангажирани институции на национално, регионално и местно ниво в партньорство с гражданското общество и пълноценното участие на ромите в този процес.

Следвайки Националната стратегия и рамката на Европейския съюз (ЕС) за национални ромски стратегии, настоящият документ използва името роми, като обобщаващо, както за българските граждани в уязвимо социално – икономическо положение, които се самоопределят като роми, така и за гражданите в сходна ситуация, които околното население определя, като такива, независимо от начина на тяхното самоопределяне.

АНАЛИЗ НА РОМСКАТА ОБЩНОСТ В ОБЩИНАТА

Информация за населението по етнически групи се събира единствено при провеждане на преброяването на населението и жилищния фонд. Наличните актуални данни от НСИ за броя на ромското население са към 07.09.2021 г. Тези данни са непълни, което произтича от правото на преброяваното лице само да определи етническата си принадлежност или да не посочи такава.

Според официалните данни от Преброяване на населението и жилищния фонд в Република България 2021 населението на Община Елхово е 13 272 души. По отношение на етническата му структура то е:

		<i>/в души/</i>
Лица отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност		13 272
✓ Разпределени по етническа група	българска	11269
	турска	35
	ромска	1061
	други	203
Не мога да определя		15

В етническо отношение населението на Община Елхово е сравнително еднородно. Характерно е, че не настъпват съществени изменения в етническата структура на населението в годините между последните две преброявания – запазва се доминиращата численост на българският етнос според самоопределилите се е – 84,91 %, следван от ромския - 7,99 %, други – 1,53 %, турския – 0,26 %. Групата на несамоопределилите се е 0,11 %. На доброволния въпрос за етническа принадлежност не са отговорили 55 души или около 0,41 % от населението на общината. Продължава тенденцията част от хората от ромски произход да се самоопределят като българи, турци и др. Поради тази причина, не е възможно прецизно да се посочи точният брой на ромското население в община Елхово.

По неофициална информация и отчитане на различни индикатори от държавни институции, общински учебно-възпитателни заведения и др., делът на ромското население в община Елхово е по-висок.

Възрастовата структура на населението на общината е в синхрон с общата тенденция към застаряване на населението в областта. Процесът на демографско застаряване се изразява в намаление на абсолютния брой и относителния дял на населението на възраст под 15 години и увеличаване на населението на възраст на 65 и повече години.

НАСЕЛЕНИЕ ПО ОБЛАСТИ, ОБЩИНИ, МЕСТОЖИВЕЕНЕ, ПОЛ И ВЪЗРАСТ /Източник: НСИ/

			2021							
			0 - 4	10 - 14	20 - 24	30 - 34	40 - 44	50 - 54	60 - 64	70 - 74
Елхово	Общо	Общо	562	647	514	707	871	955	1109	943
		Мъже	292	321	285	382	438	471	562	429
		Жени	270	326	229	325	433	484	547	514
	В градовете	Общо	350	416	299	473	641	669	778	594
		Мъже	176	200	167	248	325	318	382	266
		Жени	174	216	132	225	316	351	396	328
	В селата	Общо	212	231	215	234	230	286	331	349
		Мъже	116	121	118	134	113	153	180	163
		Жени	96	110	97	100	117	133	151	186

			2022							
			0 - 4	10 - 14	20 - 24	30 - 34	40 - 44	50 - 54	60 - 64	70 - 74
Елхово	Общо	Общо	527	614	522	633	757	915	1135	1031
		Мъже	277	324	271	354	400	458	576	486
		Жени	250	290	251	279	357	457	559	545
	В градовете	Общо	332	387	335	425	560	633	785	639
		Мъже	166	203	163	235	289	304	380	294
		Жени	166	184	172	190	271	329	405	345
	В селата	Общо	195	227	187	208	197	282	350	392
		Мъже	111	121	108	119	111	154	196	192
		Жени	84	106	79	89	86	128	154	200

Тенденцията на застаряване на населението води до промени и в неговата основна възрастова структура – под, във и над трудоспособна възраст.

По данни от Националния статистически институт през 2022 г. при общо 12 960 души, жителите над трудоспособна възраст в общината са 30,68 % от населението – 3 976 души, в трудоспособна възраст са 55,39 % - 7 179 души, а под трудоспособна възраст – 13,93 % - 1 805 души .

Демографските данни от НСИ за 2022 г. показват, че на територията на община Елхово са родени общо 114 деца. Нивото на смъртност е значително по-високо от това на раждаемостта. За 2022 г. броят на починалите е 297 души.

Естественят прираст се формира като разлика между броя на живородените и починалите за съответната година. Към 2022 г. той е отрицателен, като числовата му стойност се равнява на -183 души – като община Елхово попада в зоните на най-дълбока демографска депресия. Особено влошена е демографската ситуация в селата.

Ромските жени раждат два пъти повече от останалите жени в общината. Половото съотношение е с лек превес на жените (6396 мъже и 6564 жени), като във възрастова категория 20 - 40 години броя на мъжете е по-голям от този на жените.

Според данните на НСИ, отразяващи механичното движение на населението през 2022 г. от община Елхово са се изселили 309 души, а са се заселили 289 души. Този показател отново формира отрицателна стойност, която се равнява на -20 души.

Анализът на резултатите формира следните изводи:

- Силно влошена възрастова структура, продължаващ процес на интензивно изселване,

- критична демографска ситуация и задълбочаващ се процес на обезлюдяване на територията.

- Застаряващото население на територията изисква планиране и развитие на разширени

- и нови услуги за населението – социални, здравни и други.

- Необходими са целенасочени мерки за въздействие, които да отчитат специфичните

- потребности на различните възрастови и етнически групи от населението.

- Необходимо е да се планират и предприемат мерки и дейности, насочени към превенция на риска от социално изключване на представителите на ромската етническа група и стремеж към тяхната интеграция в обществото.

АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА В ОБЩИНАТА ПО ПРИОРИТЕТИ

Приоритет Образование

Образованието е основен компонент на благополучието и се използва като мярка за икономическо развитие и качеството на живот. Община Елхово има добре развита образователна структура, която включва четири основни училища, една профилирана гимназия, две професионални гимназии, един център за специална образователна подкрепа, две детски градини, обособени в три бази и четири филиала към тях, един Център за подкрепа за личностно развитие - общински детски комплекс.

Техният списък и собственост са както следва:

- общински:

1. Детска градина „Надежда“ (ДГ) гр. Елхово с филиални групи в селата Бояново и Маломирово

2. Детска градина „Невен“ (ДГ) гр. Елхово с филиални групи в селата Гранитово и Лесово

3. ПГ „Св.Климент Охридски” Елхово
 4. ПГМСС „Ернесто Че Гевара” Бояново
 5. ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ гр. Елхово
 6. ОУ „Св. Паисий Хилендарски“ гр. Елхово
 7. ОУ „Хаджи Димитър” с. Гранитово
 8. ОУ „Св.Паисий Хилендарски” с. Бояново
- държавни - ПГ „Стефан Караджа” Елхово, ЦСОП „Н.Й.Вапцаров” Елхово

Значителна част от учебните заведения са концентрирани в град Елхово. В нито едно от детските и учебни заведения на територията на община Елхово не е допусната сегрегация по отношение на ромските деца – всички групи в детските градини и паралелките в училищата са етнически смесени.

През учебната 2023/2024 г. в училищата на територията на Община Елхово са започнали обучение 1 368 ученика, от тях 1 102 посещават общински училища, а останалите 266 - държавни. Записани са 42 лица в самостоятелна форма на обучение, като 12 са възпитаници на ОУ в село Бояново, 28 на ПГ по Механизация на селското стопанство "Ернесто Че Гевара" и по 1 на ОУ „Паисий Хилендарски“ Елхово и ПГ „Св. Климент Охридски“ гр. Елхово. През учебната 2022/2023г. напуснали системата на образованието са 34 ученици поради смяна на местоживеене, заминали в чужбина и малък процент по семейни причини.

В училищата на територията на община Елхово в началото на учебната 2023/2024 г. са регистрирани 74 деца и ученици със специални образователни потребности. Осигурени са екипи за подкрепа, които включват учители, ресурсен учител, логопед и психолог/педагогически съветник. Създадени са условия за групова и индивидуална работа с учениците.

Учениците ежедневно пътуват по утвърдена транспортна схема с 5 училищни автобуса, собственост на Общината (четири от тях са предоставени от Министерство на образованието и науката). По време на пътуването са съпровождани от учители и възпитатели на училището. Създадена е организация за целодневно обучение, в която през учебната 2023/2024 година са записани 558 деца, с 27 повече от предходната година, когато са били 531. Учениците, включени в целодневна организация на учебния ден, получават топъл обяд. На децата от подготвителната група и на учениците от първи до четвърти клас са осигурени безплатни закуски, а два пъти в седмицата – мляко и плод по схема „Училищен плод“ и „Училищно мляко“ към ДФ „Земеделие”. По наблюдения на училищните екипи в Община Елхово голяма част от децата са от ромски произход, посещават училище успешно до IV клас, след което броят им намалява. Съществува необходимост от повишаване ефективността на мерките за привличане и задържане на тези деца в училище.

Всички детски и учебни заведения на територията на общината работят активно в посока интегриране на децата и учениците от малцинствените групи към училищния живот.

Създадени са условия за осъществяване на приобщаващо образование, което се изразява в прилагането на диференциран и индивидуализиран подход към децата и учениците, включително от уязвими групи, в това число роми, чрез компенсиране на затрудненията при усвояването на учебното съдържание, липсата на мотивация и трудностите при завършване на клас, етап или степен на образование. Прилагат се мерки за развитие потенциала на онези от тях, за които майчиният език е различен от българския и които не владеят добре български език. Заедно с работа по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст приоритетно се осъществява и работа с родители от уязвими групи, в това число роми.

Училищата и детските градини на територията на общината успешно реализират

проекти по национални програми и проекти на МОН, в които са включват и деца от ромски етнос:

- Проект BG05M2OP001-1.001-0001 „Успех за теб” по Програма „Образование“. Целта на проекта е подобряване на образователните резултати на учениците чрез разгръщане на потенциала за личностно развитие;
- НП „Информационни и комуникационни технологии в системата на предучилищното и училищното образование“- Подобряване качеството и възможностите за електронно обучение в системата на предучилищното и училищното образование, достъп до съвременни информационни и комуникационни технологии, внедряване на образователни иновации и създаване на условия за устойчивото им развитие.
- НП „Иновации в действие“ - Подкрепа на училищата и учители реализиращи иновативни дейности чрез създаване на иновативна учебна среда в класната стая, иновативни методи на преподаване, както и към училища с иновативни практики и такива с потенциал за развитие в областта на природните науки, дигиталните технологии, инженерното мислене и математика.
- Участие в НП „Ученически олимпиади и състезания”, модул „Осигуряване на обучение на таланти ученици за участие в ученическите олимпиади” по Информационни технологии за учебната 2023/2024 година.
- НП „Без свободен час“ Модул 1 „Без свободен час в училище“- Осигуряване на непрекъснатост на педагогическо взаимодействие в училищата, чрез възстановяване на средства за заплащане на реално взети учебни часове в училище от педагогическите специалисти, които заместват отсъстващи от работа педагогически специалисти.
- Проект „Равен достъп до училищно образование в условията на криза“ - Обучение на ученици, включително от уязвими групи за придобиване на умения за обучение от разстояние в електронна среда.Целта е да не се допусне прекъсване на образователния процес в условията на кризи, да се осигурят условия за ефективност на образованието, да се противодейства на риска от отпадане в ситуация на обучение от разстояние. Обучение на педагогически специалисти за усъвършенстване на уменията им за преподаване/превеждане на занимания от разстояние в електронна среда.
- Проект „Ученически практики - 2“, BG05M2OP001-2.015-0001, финансиран от Оперативна програма “Наука и образование за интелигентен растеж“ - Чрез проекта на учениците се осигурява допълнителна възможност за достъп до практическо обучение и подобряване на уменията им за работа в реална работна среда .
- Национална програма „Заедно в изкуствата и спорта“- Осигуряване на условия за личностно развитие на учениците чрез екипно взаимодействие при участието и изявата им в колективни спортове и изкуства, насочени към стимулиране на техните интереси, способности и компетентности.Модул 1 и 2 Изкуства и Спорт
- Национална програма „Училищна STEM среда“ – насочена към създаването на нова училищна творческа среда с фокус върху природните науки, инженерните науки, математиката и технологиите (STEM), включваща: преустройство на съществуващи пространства, технологии, нови методи на преподаване, ново или интегрирано учебно съдържание, нова организация на учебния процес, подкрепяща среда за ученици със специални образователни потребности при необходимост.
- Проект № BG05M2OP001-2.012-0001 „Образование за утрешния ден“.

Организиране и провеждане на извънкласни занимания (клубове по интереси и занимания по ключови дигитални умения) за повишаване на дигиталната компетентност и умения на учениците, в съответствие с Европейската референтна рамка за оценяване на дигиталните компетентности

- Проект „Квалификация за професионално развитие на педагогическите специалисти“ BG05M2OP001-2.010-0001 - Има за цел да мотивира и задържи в образователната система младите педагогически специалисти (ПС), да подобри педагогическата, методическата и управленската подготовка и да създаде сред педагогическите специалисти мотивация за саморазвитие и самоусъвършенстване.
- НП „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование.“ BG05M2OP001-3.005-0004 по ОП “НОИР“ Основна цел на проекта е навременното ранно обхващане и образователно приобщаване на деца от уязвимите групи в предучилищното образование в подкрепа на достъпа им до качествено образование, подкрепа на социалното им приемане и сближаване. Дейност 1 „Допълнително обучение по български език и литература“ и Дейност 3 „Работа с родители“. Дейността е планирана с цел постепенна промяна на нагласите чрез целенасочена работа с родителите, която може да има ключова роля не само за успешното включване на децата в първи клас, но и за превенция на отпадането от училище .
- „Занимания по интереси“ финансирани от бюджетите на училищата– Създаване на групи от ученици за осъществяване на занимания за развитие на интересите, способностите и компетентностите на децата и учениците в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта и изяви по интереси.

Изградена е мрежа от извънкласни и извънучилищни форми на работа с деца от малцинствата и техните родители, за да бъдат удовлетворени разностранните им интереси и потребности и да се постигне междуетнически диалог, сближаване, равен достъп, качествено образование и толерантност на ученическата общност.

Важна задача на ръководствата на училищата и на класните ръководители е привличането на родителите като съюзник на училището и приобщаването им към училищния живот. Съвместно с родителите се предприемат мерки за намаляване на безпричинните отсъствия. Основната педагогическа цел е мотивирането им за по-голяма отговорност към образователния процес.

От направения анализ се вижда, че в община Елхово са създадени условия за подкрепа, образователна интеграция и социализация на деца и ученици от етнически малцинства. Изградена е приемственост, осигурен е равен достъп до образование, култура, спорт и социални услуги. Въпреки това, наблюдаваме, че все още много млади роми остават без образование, рано напускат училище или не тръгват на училище, което поставя пред тях редица бариери пред включването им в пазара на труда. Причина за случващото се, се дължи на следните фактори: голям брой безпричинни отсъствия от учебни занятия, ниска успеваемост в провеждания образователно-възпитателен процес, недостатъчно владеене на български език и най-вече неангажираност на родителите, които не оказват необходимата подкрепа и стимулиране на подрастващите и ориентирането им към по-добро образование, като необходима предпоставка към по-добро бъдеще.

Приоритет Здравеопазване

Развитието на системата на здравеопазване е сред най-важните фактори формиращи

качеството на живота в общината. Здравното обслужване на населението в Община Елхово се осъществява в МБАЛ „Св.Иван Рилски” ЕООД – Елхово, Филиал на Центъра за Спешна медицинска помощ-Ямбол, извънболничната помощ и здравните кабинети в училищата.

Лечебната дейност на МБАЛ „Св.Иван Рилски” ЕООД – Елхово се осъществява в следните отделения с 55 легла - педиатрия, нервни болести, физикална и рехабилитационна медицина и вътрешни болести. На разположение са и отделенията без легла по диализно лечение и образна диагностика. Клинико-диагностичната дейност на болницата е разделена в две звена – клинична и микробиологична лаборатория.

Многопрофилна болница за активно лечение „Свети Иван Рилски” ЕООД гр.Елхово е със 100% общинско участие. Финансирането на лечебното заведение се извършва основно от приходи по договори с РЗОК, приходи от Министерство на здравеопазването и финансиране от община Елхово. МБАЛ „Св.Иван Рилски” ЕООД-Елхово има ясно формирани цели, задачи и приоритети, които съответстват на Националната здравна стратегия и Националната здравна политика, мисията е обществено приемлива и отговаря на здравните потребности и очаквания на населението от общината. За подпомагане дейността на МБАЛ „Св.Иван Рилски” община Елхово предоставя средства за осъществяване на болнична помощ-закупуване на лекарствени продукти, покриване на задължения към доставчици, за извършване на текущ ремонт на апаратура.

По данни от регистъра на РЗИ - Ямбол, за 2023 г. регистрираните лечебни заведения за извънболнична помощ в Община Елхово са:

- Амбулатории за индивидуална практика за първична медицинска помощ – седем;
- Амбулатории за индивидуална практика за специализирана медицинска помощ – седем;
- самостоятелна медико-диагностична лаборатория - една;
- Амбулатории за индивидуална практика за първична помощ по дентална медицина на територията на община Елхово – девет.

Основния дял от специализирана извънболнична помощ се осъществява от „Медицински център №1 - Елхово” ЕООД град Елхово.

През 2023 г. е открит нов Център за спешна медицинска помощ в гр. Елхово, който е част от национален проект №BG16RFOP001-4.001-0001 „Подкрепа за развитие на системата за спешна медицинска помощ“ на Министерството на здравеопазването. Новият филиал ще осигури подходяща и ефективна здравна инфраструктура, допринасяща за подобряване качеството при оказване на медицинска помощ на населението на територията на община Елхово.

В детските заведения и училищата в града са оборудвани здравни кабинети, в които медицински специалисти извършват превенция на здравето, оказване на първа медицинска помощ, съдействат на личните лекари за провеждане на имунизации и задължителни профилактични прегледи, извършват противоепидемичен контрол. Работи се по Национални програми за промоция на здравето и профилактика на болестите, чрез изнасяне на беседи за: първа помощ при различни критични ситуации, здравословното хранене, вредата от алкохола и тютюнопушене, наркотични вещества, СПИН и венерически болести и др.

В община Елхово е налице тенденция към влошаване здравния статус на населението, особено на възрастните хора със социално значими болести /сърдечно-съдови заболявания, злокачествени заболявания, заболявания на нервната система/. При население до 18 години е висок дялът на болестите на дихателната система. Както в национален мащаб, така и при нас обезпечеността с медицински кадри е затруднена.

Поради липса на регистрация на здравните показатели по етнически групи, оценката на здравето на гражданите по общности е трудна. Наблюденията и практиката сочат, че най-често срещаните заболявания, диагностицирани от лекар при възрастните и

децата са: пневмония, пиелонефрит и стомашно-чревни заболявания. Местното население, а в това число и ромското население, има сравнително добра здравна култура. Преобладаваща част от бременните жени от ромски произход ходят редовно на женска консултация, водят децата си на детска консултация и респективно ги имунизират редовно. От наблюдения се отчита, че има подобрене в здравната култура при гражданите от ромски произход.

Разбира се, има и част от ромското население, което няма добра здравна култура. Част от него е неосигурено или с прекъснати здравно-осигурителни права. По отношение на бременността – бременните жени се картотекират непосредствено преди раждане, не посещават редовно женска консултация и с това попадат в рискови групи бременности. Няма изградени навици и за посещение при стоматолог. Характерно за малцинствените общности е ранното майчинство и браковете по съребрена (роднинска) линия, което предполага раждане на дете с увреждания.

В общината няма здравни медиатори.

За периода 2024-2030 г. ще се работи за:

- Повишаване здравната култура на ромите;
- Провеждане на информационни кампании и беседи с подрастващи и млади хора и с техните родители за начините на предпазване от нежелана бременност, за риска от раждането в ранна възраст, както за майката така и за детето, сексуално здраве и др.
- Провеждане на беседи и разговори с младите майки за значението на имунизациите и мотивирането им за редовно прилагане, съгласно имунизационния календар;
- Обхващане на бременните до четвъртия месец на бременността с регистрация, консултации с лекар специалист и своевременно постъпване в лечебно заведение за болнична помощ за раждане;
- Включване на ученици и младежи от ромски произход в клубове на БЧК и други доброволчески къмпани;
- Назначаване на здравен медиатор.

Приоритет Жилищни условия

Община Елхово включва 21 населени места от селски тип и един град Елхово, които е административен център на общината. По данни на НСИ от последното преброяване на населението и жилищния фонд от 2021 г., жилищата в общината са общо 6640. От тях 6279 къщи, 84 жилищни блока, 2 сгради смесен тип, 94 вили и 1 общежитие. Панелните са 38, тухла с бетонова плоча 2692, тухлените без стоманобетон 3416, а кирпичени 366 и каменни 74.

В града и селата от общината са налични 117 общински жилища, разпределени като жилища за настаняване под наем, ведомствени и резерви. Използването им разширява спектъра на социалните услуги в общността, което допринася за повишаване жизнения стандарт и качеството на живот на нейните жители.

Жилищната собственост е основен вид собственост на населението. Формирането и нарастването на жилищния фонд зависи, както от демографските, така и от социално – икономическите условия в общината.

В община Елхово жилищата на по-голяма част от населението от ромската

общност са сравнителна благоустроени, къщите се намират между останалите етноси, като по този начин общуването е добро. Почти всички ромски жилища притежават стандартните елементи – електричество, вода и канализация. Голяма част от ромите живеят и работят извън границите на страната и влагат голяма част от спечелените средства в подобрения на собствения сграден фонд. Стандартът на селските жилища е по-нисък, сградите са по-стари, съществуват съжителства на няколко родствени ромски семейства.

Чрез системата за социално подпомагане се подпомага ромската общност и се осигуряват нормални условия за живеене на ромските семейства.

Общината има изготвена кадастрална карта за Елхово – град и селата Лесово и Трънково. Постепенно се подобряват улиците, където живее компактно ромско население от общината чрез общински бюджети и участието по програми и проекти.

Като цяло гражданите от ромски произход в общината са интегрирани, жилищните им сгради са разположени в различни части в града и селата наред с българското население.

Приоритет Заетост и социално включване

Активната политика на пазара на труда е насочена към основни целеви групи. Една от тях включва безработни лица с ниска или нетърсена на пазара на труда професионална квалификация, с недостиг на ключови компетентности и с ниско образование, включително от ромски произход.

Превантивният ефект срещу социалното изключване и маргинализацията заемат особено място в политиката по заетостта. Икономически неактивни лица, включително роми са потенциална работна сила на пазара на труда. Тяхното интегриране и активно включване в заетост ще продължи с прилагането на подходящи целенасочени действия.

По данни на Д „Бюро по труда“ – Елхово за периода януари – декември 2023 г. са направени нови регистрации на 133 безработни лица от община Елхово, самоопределили се като роми. В рамките на утвърдените средства от Националния план за действие по заетостта за 2023г. и със средства от европейски и други международни фондове в заетост са били включени 7 безработни лица от ромски етнос, а на свободни работни места на първичен пазар в реалната икономика са постъпили на работа 68 роми.

Включени са 61 безработни роми в дейности за повишаване на пригодността за заетост и квалификация, както следва:

- В индивидуални и групови форми за професионално ориентиране и мотивация за активно поведение на пазара на труда – 53 лица;
- В обучения за придобиване на ключова компетентност –8 лица.

Дейности	Отговорна институция	Времеви период (година)	Отчет
1.1.1. Организиране на мотивационни курсове за повишаване на образованието и квалификацията	Д"БТ"	2023	53
1.2.1. Професионална квалификация и осигуряване на следваща заетост.	Д"БТ"	2023	8
1.3.1. На първичен пазар	Д"БТ"	2023	68
1.3.2. По програми и мерки от ЗНЗ	Д"БТ"	2023	5
1.3.3. По схеми и проекти от ОП «РЧР»	Д"БТ"	2023	2
1.3.4. Специализирани трудови борси	Д"БТ"	2023	0

Общо 75 роми с регистрация в Д"БТ" са започнали работа през 2023 г., с което се отбелязва намаление. През 2022 г. реализираната заетост сред ромите регистрирани в Д „БТ“ е била 79 лица. Таблицата представя сравнителна информация за 2022 и 2023 година.

	2022 г.	2023 г.
Нови регистрации на безработни лица, самоопределили се като роми	102	133
Постъпили на работа на Първичния пазар с посредничество на ДБТ	34	59
Постъпили на работа на Първичния пазар без посредничество на ДБТ	23	9
Общо постъпили на работа на Първичния пазар	57	68
Включени в мярка за заетост на ЗНЗ	0	0
Включени в програма за заетост на ЗНЗ	18	5
Включени в програми и проекти за заетост, финансирани със средства от европейски и други международни фондове	4	2
Общо започнали работа по мерки и програми	22	7

През периода 2015-2020 година е характерен високият относителен дял на регистрираните безработни лица, които нямат квалификация и/или са с ниска степен на образование. Тези обективни пречки за реализация на трудовия пазар в една конкурентна среда са силно изразени особено за лицата, самоопределили се като роми. Тази група формира основната част от продължително безработните лица. Преобладаващо е търсенето на неквалифициран труд на първичния трудов пазар и особено по програми и мерки за заетост.

Числовите данни за периода са следните:

Професионална структура на регистрираните безработни в община Елхово / средногодишно в бр. лица/

Година	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Професионална квалификация						
С работническа професия	392	353	306	295	280	306
Специалисти	107	92	79	75	73	99
Без квалификация	753	664	602	584	549	587

Образователна структура на регистрираните безработни в община Елхово /в бр. лица/

Година	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Образователна структура						
Висше образование	49	44	40	39	33	40
Средно образование	523	480	421	406	393	471
Основно образование	246	201	194	200	184	187
Начално и по-ниско	434	384	332	309	292	294

В обобщение на представените данни, високият процент на регистрираните лица с начално или по-ниско образование и високият процент неквалифицирани лица, предопределя слабата конкурентоспособност на пазара на труда и невъзможност да се отговори на изискванията на работодателите. Ниският образователен ценз при безработните с основно и ниско образование затруднява реализацията им на пазара на труда, поради което са основна част от продължително безработните. За лицата, самоопределили се като роми, тенденцията е всъщност негативна – при тях към днешна дата се отчитат в пъти повече търсещите работа.

Една от основните дейности по отношение на социалното включване на ромското население е ползването на различните социални услуги, които се предлагат на територията на общината. Много важна част в ежедневната работа на социалните работници е провеждането на разяснителна кампания, какви услуги могат да ползват и какъв е ефекта от тяхното посещение.

Центърът за социална рехабилитация и интеграция „Света Марина“- град Елхово предоставя комплекс от социални услуги на 35 ползватели, по-голяма част от ромски произход. Това са деца, които живеят или временно са попаднали в рискова среда, както и такива с определено заболяване. С помощта на специалистите от центъра те придобиват умения и навици, полезни за тяхното ежедневие.

Голям е процентът на лицата от ромския етнос, ползващи социалните услуги от резидентен тип в общината. **Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания „Къща като въщи“ (ЦНСТДБУ)** с капацитет от 8 деца/младежи на

възраст от 3 до 18 години. В Центъра се създава среда близка до семейната, при която децата получават необходимата им индивидуализирана грижа и подкрепа за личностно съзряване и изграждане на умения за самостоятелен и независим живот.

Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания - капацитетът е 14 деца и младежи. За потребителите е създадена среда, близка до семейната и са задоволени жизнените им потребности, свързани с храна, подслон, топлина и хигиена. Задоволени са здравните и образователните им потребности, както и тези за социално включване в общността. Подпомогнатите лица и семейства живущи на територията на Община Елхово с месечни социални помощи по реда на чл.9 от ППЗСП от Дирекция „Социално подпомагане“ – Елхово за периода 01.01.2023г. - 30.11.2023г. са 147 лица. Това са основно лица и семейства от ромски произход, незавършили основно или средно образование, родители с деца, които нямат изградени знания и умения за трудова реализация на пазара на труда.

Други много съществени социални услуги, които се ползват от ромското население са „Личен асистент“ и „Приемна грижа“.

Проект „Приеми ме 2015“, бюджетна линия: BG05M9OP001-2.002-0132-C01, финансиран по ОП „РЧР“ 2014-2020 г. Периодът за предоставяне на социалната услуга е от 12.2015 г. до 31.12.2021 г. Приемната грижа осигурява сигурна и безопасна семейна среда за дете в риск, която допринася за неговото пълноценно развитие. В община Елхово има утвърдени 8 професионални семейства. Към 30.11.2023 г. са настанени 2 деца в 2 семейства. На **основание Закона за личната помощ по Механизма лична помощ**, са назначени общо 97 лични асистенти за 97 потребителя, по-голяма част от ромски произход;

- Проектът **"Топъл обяд в Община Елхово"** по Програма "Храни и основно материално подпомагане" има за цел да подпомогне тази част от населението, които не са в състояние сами или с помощта на свои близки да си осигуряват ежедневните потребности от храна. В продължение на тринадесет месеца (в периода 01 ноември - 31 декември 2022 г., 01 януари - 30 април, 01 октомври - 31 декември 2023 г. и 01 януари - 30 април 2024 г.) 50 души ежедневно получават топъл обяд. Храненето се извършва в столовата на кухнята към Домашен социален патронаж град Елхово, а за хората със затруднения в придвижването общинска администрация осигури доставка на храна по домовете. Част от потребителите са от ромски произход;
- Проект **„Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания в Община Елхово“**, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. Подкрепени са лица (възрастни и хора с увреждания. Част от потребителите са от ромски произход;
- Проект **"Грижа в дома за лица с увреждания и възрастни хора в Община Елхово"** по Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027. Предоставени са почасови мобилни интегрирани здравно-социални услуги по домовете и психологическа подкрепа на възрастни хора с невъзможност за самообслужване и лица с увреждания.

Като положителна тенденция през периода се наблюдава повишаване на интереса от страна на представителите на ромската общност към:

- включването им различни проекти и програми, чрез които са дава възможност за обучение и трудова заетост;
- търсене на специалистите от ДСП да подкрепа, разговори и консултации по въпросите на социалното включване.

Приоритет Върховенство на закона и недискриминация

Независимо от наличието на тази правна рамка, дискриминационните прояви и антиромските нагласи продължават да създават бариери пред ромската общност въпреки доказателствата за намаляване на усещането за дискриминация сред ромите.

Водещо в общинската политика е действията да са насочени към преодоляване на дискриминативни практики и постигане на пълна интеграция във всички обществени сектори. Това се осигурява чрез взаимодействието и координацията между институциите, предприемането на изпреварващи действия за недопускане настъпването на дискриминационни условия.

Основната цел е да се запазят толерантни етнически взаимоотношения между всички живеещи на територията на Община Елхово и да се формулират мерки за намаляване противообществените прояви.

В превенцията за правонарушенията основна роля играе Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) и създадения към нея като помощен орган – Кабинет за социална превенция и консултиране. В комисията са включени представители на общинска администрация – секретаря на община Елхово, представител на дирекция "Социално подпомагане" – началника на Отдела за закрила на детето; инспектор от Детската педагогическа стая към РУ "Полиция" – Елхово, представители на педагогическите ръководства на училищата в града, педагози, юристи и психолози.

Работи се за повишаване на общата и правната култура както на родителите, така и на малолетните и непълнолетните деца по въпросите на: родителските задължения, разясняване на наказателната отговорност, обучение по правата на детето, запознаване с рисковете за децата.

Регионално управление на образованието създава екипи, които да работят по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст. Секретарят на МКБППМН – Елхово е участвал в екипи на територията на общината. Посетените са 25 семейства на деца, подлежащи на предучилищно и училищно образование.

МКБППМН реализира дейности за контрол и подпомагане на родители, настойници и попечители, срещащи затруднения при възпитанието на децата си. Проведени са общо 63 срещи и посещения по домовете. За насилие между деца са направени 2 индивидуални консултации с малолетни и 3 с непълнолетни. Във връзка с противообществени прояви са проведени индивидуални срещи с 3 малолетни и 17 непълнолетни деца. Насочени от МКБППМН към Дирекция „Социално подпомагане“ (ДСП) – Отдел „Закрила на детето“ (ОЗД) за предоставяне на мерки за закрила и социални услуги са 1 непълнолетно лице.

Член на комисията, съвместно с инспектор ДПС участва по график за СПО /специализирани полицейски проверки/ в организирани проверки за посещение на малолетни и непълнолетни в питейни заведения, дискотеки и интернет клубове. Секретарят на МКБППМН е член на разширения екип по Координационния механизъм.

През 2023 г. представител на МКБППМН е участвал в 3 бр. проверки съвместно с РУ -Елхово.

Детска педагогическа стая работи по национална програма „Работа на полицията в училищата“ за ранна превенция на подрастващите с 80 ученици от ОУ „Паисий Хилендарски“ Елхово.

В останалите учебни заведения, след съгласуване с директорите и класните ръководители и съобразно спецификата на училището и населеното място, в часа на класа се провеждат беседи по актуални въпроси и проблеми, свързани с подрастващите. През 2023 г. са изнесени 113 лекции и беседи в учебните заведения на територията на общината.

В РУ - Елхово периодично се провеждат лекции и обучения на служителите, във връзка с повишаване на квалификацията за работа в мултиетническа среда.

През 2023 г. е проведено обучение на полицейските служители на РУ - Елхово по правата на човека и проблемите на малцинствата – Обучение са преминали 29 служители от група „Охранителна полиция“ “.

Комисията за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни Елхово / МКБППМН / продължава усилено да работи по превенция на младите хора от зависимостите, насилието, агресията и криминалните деяния. С тази цел са участията в следните мероприятия:

- Ученици от ПГ „Св. Климент Охридски“ реализираха изложба „Доброто в нас“, с подкрепата на МКБППМН;
- Провеждане на Областно състезание под надслов „Ваканция здравей“;
- Рок концерт „Заедно срещу зависимостите“;
- Проведени лекции от Превантивно – информационен център Ямбол- обхванати са 150 ученици от двете гимназии;
- По инициатива на Община Ямбол и Превантивно – информационен център Ямбол/ ПИЦ се проведе викторина на тема „Изборът да си независим“ с участие на 40 ученици;
- Участие на МКБППМН в празник на децата под надслов «Децата са цветята на земята»
- Посещение на форум театър „Да обичаш на инат“ на тема „Превенция на училищното насилие“ организирано от МКБППМН - обхванати 98 малолетни и непълнолетни;
- Участие на МКБППМН в фестивала „Тунджа пее и танцува“;
- По случай международния ден за борба с тормоза в училище, чиято цел е и превенция на агресията е проведен волейболен турнир под надслов „Не на насилието“ с участие на 20 деца от ПГ „Климент Охридски“ Елхово;
- Съвместно с МКБППМН (Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни) учениците от ПГ „Стефан Караджа“ се включиха в инициативата „Ден на розовата фланелка“. Изнесена бе презентация, която да запознае учениците с видовете тормоз и агресия и начините за справяне с тях;
- За поредна година облечени в розово, ученици и учители от ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ – гр. Елхово подкрепиха каузата „С добро се постигат чудеса“.

След направен анализ на състоянието, динамиката и тенденциите на правонарушенията на ромското общество може да се направи извод, че главните фактори пораждащи престъпността в ромската общност са свързани с проблеми като бедност, лоши битови условия, безработица и др. Основната характеристика на престъпността е участие на определени ромски групи в дребни престъпления (кражби на черни и цветни метали, имущество от частни домове, нарушения на обществения ред – сбивания, семейни скандали и др.).

На територията на общината няма прояви на етническо противопоставяне.

Приоритет Култура и медии

Община Елхово провежда ефективна политика в сферата на културата, насочена към всички етнически групи чрез опазване на тяхното културно – историческо материално и нематериално наследство и традиции.

Водещи при изпълнението на дейностите в областта на културата са Общината, читалищата и училищата на територията на общината.

Съществува добре развита читалищна мрежа, която обхваща 11 читалища, едно в града и 10 в селата. Читалищната дейност е с комплексен характер и включва основно библиотечна дейност и любителско творчество (художествена самодейност). Във всички

културни институции се предоставя възможност за равен достъп на лица от ромската малцинствена общност да работят и да вземат участие в културния живот на общината. Демографският срив и липсата на млади хора, особено в по-малките населени места, влияе негативно върху активността на читалищата и културния живот.

В читалищата на общината са разкрити самодейни състави, кръжоци и други форми на художествена самодейност. В голяма част от тях, по селата се включват роми. Те проявяват интерес към коледарските и кукерските групи, вземат участия в различни конкурси. Общите интереси към традициите и ритуалите позволяват на ромите да намират допирни точки с връстниците си, да развиват своите способности и дарби.

В културният календар на общината са включени множество разнообразни спортни и културни мероприятия, в които вземат участие и роми. Всяка година се отделят средства и се оказва съдействие за организирането и провеждането на мероприятията, свързани с Международния ден на ромите.

Провеждат се ежегодно празници на населените места в общината.

Ромите почитат и отбелязват множество календарни празници. Те отдават голямо значение на традициите, които се предават от предходните поколения.

Голяма част от ромските календарни празници са повод за изява, стремеж да се покаже, че общността има своя култура. Най-големите календарни празници за ромите са Гергьовден, Великден и Васильовден (Банго Васил, известен като „Ромската Нова Година“).

На територията на общината има шест лицензирани спортни клубове, които тя ежегодно подпомага с целева финансова субсидия. Развитието на спортната дейност се извършва в сравнително добра спортна база. В квартала с по-компактна маса от ромската общност в гр.Елхово има изградена спортна площадка.

В спортните клубове на общината има участници от ромския етнос. Добро е тяхното представяне на различни етапи на първенства, имат и завоювани призови места.

Интеграцията на младите хора от малцинствените общности в Община Елхово се осъществява чрез изкуството и възпитаване на толерантност към различността. Много и разнообразни мероприятия и инициативи дават шанс за развитие и изява на деца от всякаква възрастова група и социална принадлежност, като например Международния ден на толерантността, Международния ден за борба с тормоза „Ден на розовата фланелка“, Международен ден на борбата със ХИВ/СПИН и др.

Изводите са, че в община Елхово е осигурен равен достъп на ромската общност до обществения културен живот. Работата на читалищните ръководства по отношение интеграцията е насочена най-вече към децата. В осъществяване на тези дейности читалищата си партнират успешно с учебните заведения по места. Голяма част от инициативите заложили в Културния календар са свързани с интеграцията на отделните етнически общности в сферата на културата.

ДЕЙНОСТИ ПО ПРИОРИТЕТИ ЗА ПЕРИОДА 2024 -2030

Целите, задачите и дейностите през новия програмен период са съобразени със Стратегията на област Ямбол за равенство, приобщаване и участие на ромите за периода 2021- 2030 г. в изпълнение на Националната стратегия на Република България за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация за периода 2021-2030 година. / Приложение 1 /

МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

Реализацията на плана е съвместна задача на всички институции, ангажирани с въпросите на интеграцията.

Община Елхово насочва усилията си към създаване на устойчива схема за сътрудничество между местните общности и представителите на малцинствената група. Изграждането на сътрудничество и поддържането на диалог са гаранция за решаването на конкретни проблеми на населението и проактивни действия за реализиране на съвместни програми допринасящи за процеса на интеграция на малцинствата.

Финансирането на плана ще се осъществява със средства от общинския бюджет, държавния бюджет, средства от европейски фондове и национални програми.

МЕХАНИЗМИ ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Оценката на изпълнението, на Плана за действие на Община Елхово в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация се осъществява от създаденото със заповед на кмета на общината Звено за мониторинг и оценка. Целта на мониторинга е чрез систематично събиране и анализиране на информация, да се следи за постигането на измерими резултати от дейностите по изпълнението на мерките по плановия документ, както и активно да включи заинтересованите страни в осъществяването на оценката и наблюдението. На база на тези функции, основните методи на мониторинга са:

- Формиране на коригиращи мерки, с оглед на изпълнението на заложените дейности по приоритетите на плана;
- Отчитане на напредъка на изпълнението на заложените дейности по приоритетите на плана в ежегоден мониторингов доклад .

Планът за действие на Община Елхово за периода 2024 – 2030 година в изпълнение на Областна стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация на Област Ямбол (2021 – 2030) ще бъде публикуван на сайта на Община Елхово.